

Література

1. В ноябре рост импорта нефти в США составил 1,5% // Финмаркет. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.finmarket.ru/z/nws/news.asp?id=2713959>.
2. Комитет сената США одобрил законопроект против новых ОПЕК // Грани.Ру. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rb.ru/news/economics/2007/04/26/092053.html>.
3. Шумилин А. Перспективы и последствия принятия Закона о нефти в Ираке // Институт США и Канады. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=63>.
4. Baker J., Hamilton L. The Iraq Study Group Report // United States Institute of Peace. [Electronic resource]. – URL: http://www.usip.org/isg/iraq_study_group_report/reporiyi206/index.html.
5. Cohen A. The Road to Economic Prosperity for a Post-Saddam Iraq // «The Heritage Foundation». – Background, 5.03.2003. – No. 1633.
6. H.R.2264: No Oil Producing and Exporting Cartels Act of 2007 // HO¹ Congress 2007-2008. GovTrack. [Electronic resource]. – URL: <http://www.govtrack.us/congress/billtext.xpd?bill=hl 10-2264>.
7. On the Road to Energy Security Implementing a Comprehensive Energy Strategy: A Status Report. // U.S. Department of Energy, 2006. [Electronic resource]. – URL: <http://www.energy.gov/about/EPAAct.htm>; Official Energy Statistics from the U.S. Government // EIA. [Electronic resource]. – URL: <http://www.eia.doe.gov>.

Nataliia Slobodian, Ph.D. in History, main analyst, National Centre for Strategic Studies (Warsaw, Poland).

THE ENERGY FACTOR AS AN ELEMENT OF U.S. FOREIGN POLICY IN THE PERSIAN GULF

***Abstract.** The meaning of the energy factor in the system of security US vital interests was investigated. The role of the region's Gulf states in the energy policy of the United States was defined and the special importance of post-war Iraq in order U.S. energy security was studied. The sense of the energy factor was considered as a foreign policy tool that belong to the elements of «hard power». It was studied the instruments of political and economic cooperation between the USA and Persian Gulf countries. The energy strategy of the United States was detailed analyses, in the framework of which it was comprehensively studied the mechanisms for combating the energy dependence as well as the use of preventive mechanisms of the crisis management in the energy policy. It was defined the policy tools of oil security supply by the states of the Persian Gulf. The role of the US law «No Oil Producing and Exporting Cartels Act of 2007/ HO Congress 2007-2008» as a political tool to ensure oil security of the U.S. was established. It is proved that in conditions of high dependence of the economic system from energy prices in the world market, the oil factor played the dominant factor in the anti-Iraqi company in 2003. It was noted the importance meaning for political stability of Iraq the Bill of Oil, which aimed to facilitate reconciling different religious communities in the country (Sunnis, Shiites and Kurds), through the distribution of state oil income among them.*

***Keywords:** energy factor, «hard power», States of the Persian Gulf.*

УДК 327(73+549.1):327(581)

Ірина Тихоненко,

аспірант,

Чорноморський державний університет

імені Петра Могили

АФГАНСЬКИЙ ФАКТОР У ВІДНОСИНАХ ПАКИСТАН-США

***Анотація.** В статті розглядаються відносини між Пакистаном та США у контексті афганської проблеми. Існування територіальних проблем та спільна загроза тероризму у пакистансько-афганських відносинах стали передумовою формування у Вашингтоні єдиної політичної лінії до обох регіональних держав. Застосування терміну «АфПак» у американському політичному істеблішменті було негативно*

сприйняте Ісламабадом, що сприяло послабленню такої риторики за адміністрації Б. Обами. Еволюція американської концепції АфПак та афганське врегулювання після 2014 року характеризують динаміку контактів між Пакистаном та США. Поступове дистанціювання Ісламабаду від фарватеру американської зовнішньої політики та намагання грати провідну роль у афганському врегулюванні дає підґрунтя стверджувати про перехід від формату підпорядкування до партнерського діалогу між США та Пакистаном. Автор дійшов висновку, що забезпечення національних інтересів Вашингтону та Ісламабада у вирішенні афганського питання має вплив на регіональну систему безпеки Південної Азії. Першочерговим завданням для Пакистану стає недопущення Індії до врегулювання ситуації в Афганістані. У свою чергу, для США є важливою співпраця з індійською стороною як інструмент стримування КНР, що негативно впливає на рівень довіри у пакистансько-американському співробітництві.

Ключові слова: США, Пакистан, Афганістан, стратегія АфПак, афганський фактор, тероризм.

Двосторонні контакти між Пакистаном і США займають чільне місце у зовнішній політиці обох держав. Важливу роль відіграє афганське питання, яке входить до напрямків двосторонньої стратегічної співпраці. Нових рис набувають пакистансько-американські відносини на ґрунті афганського врегулювання після виведення коаліційного військового контингенту НАТО та США з Афганістану у 2014 році. Поступове дистанціювання Ісламабаду від фарватеру зовнішньої політики США, ініціювання мирного переговорного процесу між афганською владою та «Талібаном» до якого залучена КНР, дають привід говорити про зміни регіональних пріоритетів Вашингтону та вплив цих процесів на рівень пакистансько-американської співпраці.

Досить багато науковців і публіцистів, які досліджують відносини Пакистану та США, підкреслюють важливість афганського чинника у двосторонніх контактах. Питаннями зовнішньополітичної стратегії США та ролі у ній афганського фактору присвячені праці українських дослідників А. М. Кобзаренка [2], О. П. Оборського [4], В. М. Шамраєвої [9], зокрема, афганське питання висвітлено у статті І. Горобця [1]. Вплив афганської проблеми на двосторонні контакти Пакистану та США досліджується у статтях російських (М. Т. Сохейла [5], К. Л. Сироежкіна [6], О. Ю. Умнова [7], О. В. Фененка [8]), американських та європейських науковців (Д. Маркея [16], К. Фейр [12], К. Фішер [13]), представників науково-дослідницьких центрів Пакистану та Індії (Х. Ікбала [14], М. Кхана [15], М. Юсуфа [22]).

Мету статті автор вбачає у характеристиці американської стратегії АфПак у відносинах Пакистан-США, з'ясуванні ролі афганського питання та процесу мирного врегулювання в Афганістані, зокрема, після 2014 року у двосторонніх контактах і визначення впливу афганського фактору у пакистансько-американській співпраці на регіональну систему безпеки у Південній Азії.

Відносини Пакистан-США мають характер стратегічного партнерства важливою сферою втілення якого є безпека. Однією з передумов до зближення Вашингтону й Ісламабаду став конфлікт в Афганістані, який втілювався в афганську проблему як на міжнародному, так і регіональному рівнях. Географічна близькість Пакистану з Афганістаном, існування неврегульованих територіальних питань і спільність загрози нового типу – тероризму, сприяло формуванню у США стратегії

АфПак – «об'єднання» цих двох держав у єдиний напрямок власних безпекових інтересів.

Учасником афганського конфлікту Пакистан був з моменту введення радянських військ до Афганістану в 1979 році. І все ж уявлення про Афганістан і Пакистан як єдиний військово-політичний простір склалися при адміністрації Дж. Буша-молодшого. Восени 2001 р. у Білому домі побоювалися, що заворушення у пакистанських містах завадять використовувати цю країну як базу для операцій проти талібів. З весни 2004 року Пентагон допомагав уряду П. Мушаррафа проводити військові операції у північно-східній провінції Вазірістан, де афганські таліби створили свою «квазі-державу». 27 вересня 2006 р. відбувся саміт президентів США, Афганістану та Пакистану з метою врегулювання афгансько-пакистанських прикордонних суперечок. Білий дім виступив як посередник при вирішенні афгансько-пакистанського збройного конфлікту у травні 2007 року.

Поява терміна «АфПак» стала наслідком розвитку цього процесу. Його автором вважається видатний американський дипломат Річард Холбрук. Навесні 2009 року термін «АфПак» став використовуватися в американській аналітиці для характеристики військових дій на території Афганістану та Пакистану. Такий підхід викликав, однак, невдоволення в Ісламабаді та Делі, що підтверджує вплив афганської проблеми на регіональне пакистансько-індійське протистояння, та як результат – на безпеку у регіоні [8, с. 53].

24 січня 2009 року про неприйняття терміну «АфПак» заявив уряд Індії. Оскільки Делі не визнає Пакистан у його сучасних кордонах, стверджуючи, що частина штату Джамму та Кашмір окуповані Ісламабадом, застосування поняття «АфПак» означає, на думку індійської сторони, непряме визнання США та Афганістаном сучасних кордонів Пакистану. У червні 2009 року з критикою поняття «АфПак» виступив колишній президент Пакистану П. Мушарраф.

Спільний виступ двох супротивників спонукав США скорегувати свою позицію. 21 січня 2010 р. Р. Холбрук заявив про відмову адміністрації Б. Обами від використання терміну «АфПак», але вона не викреслила важливість пакистансько-афганського регіону для зовнішньої політики США.

1 грудня 2009 року Президент США Б. Обама, виступаючи у військовій академії Вест-Пойнт, заявив про початок нової американської стратегії в Афганістані. Основою стратегії є три елемента: 1) *військова* – створення умов для передачі влади; 2) *цивільна* – допомога афганському уряду в переговорному процесі з поміркованими талібами; 3) *співробітництво* з Пакистаном для досягнення максимального результату [20; 15, р. 245].

Д. Маркей, дослідник із Ради з міжнародних відносин (США) зауважує, що оновлена стратегія АфПак, проголошена у виступі Б. Обами у Вест-Пойнті має дві альтернативи. По-перше, Вашингтон має сфокусувати свої зусилля у боротьбі із тероризмом саме в Афганістані та Пакистані, а не просто включити регіон АфПак у загальну стратегію боротьби із тероризмом. По-друге, США доречно було б зосередитися саме на Пакистані як акторові, який дестабілізує ситуацію у регіоні (Південна Азія), будучи джерелом терористичної загрози та знаходячись у зоні ризику талібанізації [16, р. 3-7].

У середині 2013 р. в американській публіцистиці відбувається відродження терміну «АфПак» (AfPak). На офіційному рівні адміністрація Б. Обами вважає за краще поки не використовувати цей термін. Однак американські експерти

позначають їм Афганістан і Пакистан як єдиний театр військових дій у рамках антитерористичної операції НАТО [8].

Нова хвиля інтересу американців до «АфПаку» викликала невдоволення Пакистану. По-перше, в Ісламабаді існували побоювання, що затвердження поняття «АфПак» приведе до легалізації військових операцій НАТО на пакистанській території. У даний час альянс завдає ударів по талібах на афгансько-пакистанському кордоні у рамках політики сприяння Пакистану.

По-друге, використання поняття «АфПак» може створити труднощі на афгансько-пакистанському кордоні, який визнається Ісламабадом, але заперечується всіма афганськими керівниками, що, у свою чергу, зачіпає проблему Пуштуністану у відносинах між Пакистаном та Афганістаном.

По-третє, протягом останніх років американські експерти часто кваліфікували Афганістан і Пакистан як «держави, що не відбулися» (failed states). Відносно Пакистану таке формулювання означало сумніви у здатності його уряду зберегти контроль над своїми ядерними об'єктами.

По-четверте, у пакистанського керівництва є побоювання щодо «зони племен», де під приводом дискусій про «АфПак» представники цих територій вимагатимуть більшої автономії [5].

Зазначені «подвійні стандарти» у розумінні та трактуванні американської концепції АфПак дають підстави стверджувати про важливість афганського аспекту у відносинах між Пакистаном і США. Так, для Пакистану очевидним є відстоювання власних національних інтересів та індивідуальності як актора міжнародних відносин, а не ролі спільного з Афганістаном джерела тероризму у зовнішньополітичних інтересах США.

Двосторонні контакти Ісламабаду та Вашингтону у своєму розвитку не є одноманітними. Відстоювання власних національних інтересів обох сторін має беззаперечний вплив на відносини.

Точкою відліку зближення США та Пакистану, під впливом ситуації в Афганістані, стали події вересня 2001 року. Залучення Ісламабаду до антитерористичної стратегії Вашингтону можна характеризувати у двох аспектах. По-перше, така співпраця экс-президента Пакистану П. Мушаррафа із Дж. Бушем-молодшим мала позитивні моменти протидії нетрадиційній загрозі безпеці – тероризму. Проте, по-друге, таке слідування у фарватері американського зовнішньополітичного курсу перетворювало двосторонні відносини у формат певної залежності та підпорядкування пакистанської сторони діям світового «центру сили» – США.

Геополітичний вимір відносин між Пакистаном та Афганістаном мав свої важелі у такому пакистансько-американському тандемі. Афганістан є одним із головних напрямів зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан. Країни поєднує не лише релігійна приналежність до ісламу, насамперед сунітського спрямування, а й неурегульованість питання кордонів і підтримка Ісламабадом терористичного руху «Талібан» [19, р. 201-212]. Ще у другій половині 1980-х років у Пакистані була вироблена доктрина «стратегічної глибини», яка визначала Афганістан як зону особливого інтересу у контексті визнання афгансько-пакистанського кордону, так званої проблеми Пуштуністану [6, с. 62].

Війна в Афганістані сприяє зростанню у Пакистані числа прихильників радикальних, екстремістських і терористичних організацій, що несе загрозу

інститутам влади. Це дає право дослідникам говорити про можливість перетворення Пакистану на ісламістську державу (такою є позиція одного з розробників стратегії АфПак Брюса Ріделя) [3]. Звичайно, ця загроза не настільки реальна, проте повністю її ігнорувати не слід.

Під впливом можливої загрози дестабілізації внутрішньодержавного середовища та безпеки Пакистан виробляє цілі власної політики на афганському напрямі: 1) зниження терористичної загрози для мирних громадян, державних установ, військовослужбовців; 2) нормалізація ситуації у прикордонних районах, яка б дозволила скоротити присутність військових у прикордонних провінціях; 3) поліпшення ситуації в Афганістані настільки, щоб у цю країну змогли повернутися біженці; 4) поліпшення боротьби з нелегальним наркотрафіком, який є проявом «афганської проблеми» [22, р. 15].

Саме із проголошенням стратегії Б. Обама щодо виведення військ з Афганістану у 2011 році намітилися зміни у політиці Ісламабаду щодо Кабулу та присутності США у цій країні. Це мало вплив і на двосторонні американсько-пакистанські контакти, насамперед із афганської проблеми.

Так, екс-президент Афганістану Х. Карзай дав зрозуміти пакистанській стороні, що він не вірить у перемогу американців і схиляється до примирення з талібами, для чого прагне заручитися підтримкою Пакистану. Ісламабад, у свою чергу, сформував свою дорожню карту врегулювання конфлікту. Пакистанський план містив у собі наступні елементи: 1) встановлення терміну виведення коаліційних збройних сил з Афганістану; 2) поряд з виведенням сил міжнародної коаліції, витіснення з Афганістану всіх повстанських угруповань іноземного походження, особливо прихильників «Аль-Каїди»; 3) припинення зв'язків між талібами та рухом «Техрік-і-талібан Пакистан»; 4) налагодження жорсткого контролю на афгансько-пакистанському кордоні [3].

Останнім часом у відносинах Пакистан-США відбуваються достатньо виражені зміни – перехід від формату підпорядкування до більшого партнерського діалогу. Каталізатором до поступового дистанціювання пакистанської влади від Вашингтону стала операція США із вбивства Усами бен Ладена на пакистанській території та зменшення американської фінансової допомоги Пакистану для протидії тероризму у 2011 р. як протест у бік пакистансько-китайського альянсу [14].

У 2013 р. виокремилася ще одна риса невдоволення Ісламабаду американською політикою. Йдеться мова про ракетні удари по пакистанській території американських безпілотників, що розцінюється пакистанською стороною як порушення суверенітету Пакистану. «Безпілотники США кидають виклик суверенітету Пакистану і [ми] довели це до відома Сполучених Штатів і сподіваємося, що вони сприймуть це з розумінням», – заявив прем'єр-міністр країни Н. Шаріф на початку своєї каденції [18].

На цьому зміні у форматі двосторонніх контактів не завершилися. Важливим став 2014 рік. По-перше, виведення спільного військового контингенту НАТО та США із афганської території. По-друге, вибори в Афганістані (обрання президентом А. Гані). Хоча і не можна стверджувати, що пакистансько-афганські відносини стали як ніколи стабільними, але візит А. Гані до Пакистану у 2015 році підкреслив готовність афганської сторони до співпраці зі своїм сусідом [11].

Стабілізація ситуації в Афганістані представляється у Пакистані тільки за його безпосередньої участі у цьому процесі та включенні до нього так званих поміркованих талібів. Втіленням цієї ідеї стало ініціювання Ісламабадом у 2015 році мирного переговорного процесу між афганською владою та представниками «Талібану». Новина про смерть голови талібів мули Омара перервала цей процес, дещо загостривши пакистансько-афганські відносини та поновивши хвилю афганських звинувачень у підтримці Пакистаном талібів.

До мирного врегулювання в Афганістані залучені також США та КНР, маючи власні позиції й інтереси. Вашингтон закликає Ісламабад і Кабул до відкритого та мирного діалогу та протидії терористам.

Не можна не зважати на той факт, що останнім часом у політичному істеблішменті Пакистану сталися певні зміни. Ні для кого не є таємницею, що роль військових у державі завжди була великою. Так, і сьогодні вона неабияк зросла. Причина цьому – досить значний авторитет серед пакистанців начальника штабу армії Пакистану генерала Р. Шаріфіа під керівництвом якого пройшла у Північно-Західній прикордонній провінції та Північному Вазіристані вдала антитерористична операція «Зарб-е-Азб». Боротьба Пакистану із терористами власними силами ще раз підтверджує вихід Пакистану на курс дистанціювання від США. У свою чергу, пакистанські військове керівництво розпочало налагоджувати відносини із афганськими колегами з метою ефективності протидії радикально налаштованим талібам.

Проте пакистансько-американські відносини залишаються важливими для обох сторін, що було підтверджено у візитах прем'єр міністра Пакистану Н. Шаріфа та генерала Р. Шаріфа до Вашингтону наприкінці 2015 року [12].

Співпраця між Пакистаном і США у призмі афганського фактору постійно задає тон двостороннім відносинам і підтримує їх активність. Проте, незважаючи на зусилля у мирному афганському врегулюванні та спільній протидії тероризму, не останнє місце відіграють регіональні амбіції сторін.

Так, певному охолодженню пакистансько-американських відносин сприяли налагодження контактів між США та Індією у сфері ядерної енергетики та зростання співробітництва Пакистану та Китаю у «стримуванні» регіональних амбіцій Нью-Делі [10, р. 55]. Так, у редакції Стратегії національної безпеки США від 6 лютого 2015 року зазначається, що Вашингтон у Південній Азії продовжує зміцнювати стратегічне й економічне партнерство з Індією, визнаючи її роль як лідера у забезпеченні регіональної безпеки. США не відмовляється від співпраці як з Індією, так і Пакистаном у боротьбі з тероризмом і забезпеченні стратегічної стабільності у Південній Азії [17].

У такому трактуванні регіональних пріоритетів США, очевидною є підтримка Індії. Афганське питання у цьому контексті теж не залишається осторонь. Останнім часом простежується зростання впливу Нью-Делі на афганському напрямі під патронатом США. Адміністрація Обама наполягає на розширенні «квартету» через включення Індії, яка має на меті протидіяти тероризму в Афганістані та непоширенню цих загроз у Південну Азію. Однак, проти такого варіанту виступають як Пакистан, так і КНР.

Залучення афганської проблеми до існуючого пакистансько-індійського ядерного протистояння за інерцією переводить двосторонню конкурентну боротьбу за лідерство у регіоні на багатосторонню, із залученням зовнішніх сил – США та

КНР. Так, прийнятий адміністрацією Б. Обами курс на «повернення в Азію», зокрема, в Азійсько-Тихоокеанський регіон, не можна не згадати як певну протидію посиленню КНР на світовій арені. Співпраця з Індією як лідируючою та стабілізуючою силою у Південній Азії у межах цього курсу також має на меті протидію новій світовій потузі – КНР. Зіштовхування інтересів Пекіну та Вашингтону на афганському плацдармі є ще одним втіленням боротьби за світове лідерство, де вагому роль починають відігравати південноазійські регіональні полуси – Пакистан та Індія.

На основі вище згаданих фактів автор дійшов наступних висновків:

- американська стратегія АфПак, як втілення підходу США до відносин із Афганістаном і Пакистаном на спільній основі боротьби із тероризмом та афганської проблеми, має дуалістичну природу у відносинах Пакистану та США. Негативна характеристика такого підходу зі сторони Ісламабаду сприяла уникненню використання терміну «АфПак» за президентства Б. Обами, проте такий підхід у зовнішній політиці США залишився;

- пакистансько-американські відносини у контексті афганської проблеми розвивалися від певної залежності Ісламабада від зовнішньополітичних ініціатив Вашингтону до дистанціювання пакистанської сторони у вирішенні конфлікту в Афганістані. Виведення коаліційних військ НАТО та США з афганської території у 2014 році поклало початок більш рішучим політичним діям Пакистану у процесі мирного афганського врегулювання, де США почали відігравати консультуючу роль;

- афганський напрямок співробітництва Пакистану та США є майданчиком втілення власних національних інтересів обох держав, які зачіпають регіональну систему безпеки у Південній Азії. Недопущення до афганського врегулювання Індії стає першочерговим завданням Пакистану у його регіональній політиці та боротьбі за лідерство, тоді як американсько-індійське співробітництво стає інструментом стримування КНР як у регіоні, так і на міжнародній арені для США.

Література

1. Горобець І. Афганська проблема в сучасних міжнародних відносинах / І. Горобець, А. Мартинов // Зовнішні справи. – 2010. – № 5/6. – С. 48-51.
2. Кобзаренко А. М. Сучасна політика США у Південній Азії / А. М. Кобзаренко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3 (12). – С. 238-244.
3. Лаумулин М. Т. Три сценария развития Афганистана – международные и региональные позиции (доклад). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.regnum.ru/news/1415653.html>
4. Оборський О. П. Сучасна зовнішня політика США: доктринальний вимір / О. П. Оборський // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 194-197.
5. Сохейл М. Пакистан как гарант будущего Афганистана. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalaffairs.ru/number/Pakistan-kak-garant-buduschego-Afganistana-15650>.
6. Сыроежкин К. Л. «Афганская проблема»: состояние и перспективы / К. Л. Сыроежкин // Международные исследования. – 2012. – № 3. – С. 59-65.
7. Умнов А. Ю. Афганский кризис / А. Ю. Умнов // Мировая экономика и международные отношения – 2009. – № 3. – С. 49-57.
8. Фененко А. В. США продолжают борьбу с терроризмом на территории Пакистана? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://afghanistan.ru/doc/61665.html>.
9. Шамраева В. М. Основи зовнішньополітичної концепції президента Б. Обами / В. М. Шамраева // Теорія та практика державного управління. – 2012. – Вип. 2 (37). – С. 407-414.
10. Asian strategic review 2014: US pivot and Asian security / Eds. S.D. Muni, V. Chadha. – New Delhi: PENTAGON PRESS, 2014. – 260 p.

11. Chishti A. K. The Raheel doctrine. [Electronic resource]. – URL: <http://www.thefridaytimes.com/tft/the-raheel-doctrine>.
12. Fair C., Ganguly S. An unworthy ally time for Washington to cut Pakistan loose. [Electronic resource]. – URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/pakistan/2015-08-18/unworthy-ally>.
13. Fischer K. The AfPak strategy: reactions in Pakistan / K. Fisher. // AAN Policy Briefing. – 2010. – Vol. 2. – 12 p.
14. Iqbal H. Pak-Afghan ties in the light of Pak-US strategic dialogue. [Electronic resource]. – URL: <http://irs.org.pk/afghanistan/spn10.pdf>.
15. Khan M. A., Khan A. B., Makhdoom A.W. Paradigm shift in Afghanistan: a study of the «Af-Pak Strategy» of the United States of America / M.A. Khan, A.B. Khan, A.W. Makhdoom // International Journal of Humanities and Social Science. – 2014. – Vol. 4. – № 7. – P. 244-253.
16. Markey D. From AfPak to PakAf: a response to the new U.S. strategy for South Asia / D. Markey. – New York: Council on Foreign Relations, 2009. – 15 p.
17. National Security Strategy of the United States of America. [Electronic resource]. – URL: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf.
18. Nawaz Sharif says drone attacks are against Pakistan's sovereignty. [Electronic resource]. – URL: <http://www.dnd.com.pk/nawaz-sharif-says-drone-attacks-are-against-pakistans-sovereignty>.
19. Pakistan on the Edge Pakistan Project Report IDSA. – New Delhi: Magnum Books Pvt Ltd, 2013. – 164 p.
20. Remarks by the President in Address to the Nation on the Way Forward in Afghanistan and Pakistan. [Electronic resource]. – URL: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-address-nation-way-forward-afghanistan-and-pakistan>.
21. The unfinished war in Afghanistan: 2001-2014 / V. Chandra. – PENTAGON PRESS, 2015. – 340 p.
22. Yusuf M. Decoding Pakistan's «strategic shift» in Afghanistan / M. Yusuf. – Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute, 2013. – 24 p.

Iryna Tykhonenko, Ph.D student, Department of international relation and foreign policy, Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolaiv, Ukraine.

AFGHAN FACTOR IN PAKISTAN-US RELATIONS

Abstract. *The article deals with the relationship between Pakistan and the US in the context of the Afghan problem. The existence of territorial issues and common threat of terrorism in the Pakistani-Afghan relations became a background for Washington in creating a common political line to both regional states. Negative characteristics of this approach from Islamabad contributed to avoid using the term «AfPak» by the presidency of Barack Obama, but such approach in US foreign policy remains. The dynamics of bilateral contacts are described by the evolution of American AfPak concept and model of the Afghan settlement after 2014. The Islamabad gradual distancing from fairway of American foreign policy and attempts to play a key role in Afghan settlement gives an opportunity to assert transition from submission format to partnership dialogue between the US and Pakistan. The author concludes that the national interests of Washington and Islamabad in resolving the Afghan issue has an impact on regional security in South Asia. The priority for Pakistan is to prevent India's involvement in resolving the situation in Afghanistan. In turn, the US has distinct interests. The collaboration with the Indian side as a tool to deter China is very important for Washington, but has a negative effect to the level of confidence in the Pakistani-American cooperation.*

Key words: *US, Pakistan, Afghanistan, AfPak strategy, the Afghan factor, terrorism.*